

Sammendrag:**Reisevaner på fly 2011**

TØI rapport 1209/2012

Forfatter(e): Jon Martin Denstadli og Arne Rideng
Oslo 2012, 49 sider

Etter at finanskrisen bidro til nedgang i flytrafikken i 2009, har markedet igjen vokst kraftig. I 2011 ble det foretatt 18,4 millioner enkeltreiser med fly mellom Norge og utlandet (rute og charter samlet) og 14,2 millioner enkeltreiser innenlands. Dette representerer en vekst på henholdsvis 11,8 (utland) og 6,3 prosent (innland) per år de siste to årene. For trafikken mellom Norge og utlandet har spesielt nordmenns ferie- og fritidsreiser drevet veksten. På Avinors lufthavner sto denne typen reiser for halvparten av økningen i utenlandstrafikken med fly mellom 2009 og 2011. 64 prosent av utenlandsreisene fra Avinors lufthavner skjer nå i forbindelse med private formål. For reiser innenlands har også fritidsmarkedet vokst noe mer enn forretningstrafikken de siste to årene, men på innland er det fortsatt en liten overvekt av arbeidsrelaterte reiser (51 prosent).

Innenlands er SAS fortsatt største operatør med 46 prosent markedsandel. På reiser mellom Norge og utlandet var det imidlertid flere som valgte å reise med Norwegian enn med SAS i 2011 (gjelder utenlandstrafikk fra Avinors lufthavner).

Om undersøkelsen

Reisevaneundersøkelsen på fly 2011 (RVU 2011) er den foreløpig siste av en lang rekke undersøkelser som Avinor gjennomfører blant sine passasjerer. Den forrige ble gjennomført i 2009. I RVU 2011 har mer enn 140 000 passasjerer svart på spørsmål om reisen de gjennomførte. Undersøkelsen omfatter all flytrafikk innenlands, med unntak av reiser mellom lokale lufthavner ("kortbanenettet"), og all trafikk mellom Norge og utlandet på Avinors lufthavner. Sandefjord lufthavn Torp og Moss lufthavn Rygge er ikke med i undersøkelsen. Til sammen har disse en utenlands-trafikk på 2,5 millioner passasjerer som ikke er innbefattet i våre data. Innenlands-trafikken til disse lufthavnene er imidlertid dekket gjennom datainnsamlingen som er gjort på Avinors lufthavner.

Intervjuene ble gjennomført i én uke i hver måned for å ta høyde for sesong-variasjoner. Siden 2003 har intervjuene stort sett vært de samme med justeringer for ferieperioder som vinter- og påskeferie. Tilsvarende legges det vekt på å ta hensyn til ukedag og tidspunkt på døgnet, slik at man får et mest mulig representativt bilde av trafikken. Dataene er "blåst opp" slik at de avspeiler total rutetrafikk innenlands i 2011, og all rutetrafikk mellom Norge og utlandet fra Avinors lufthavner.

Flytrafikken innenlands

I 2011 foretok nordmenn i gjennomsnitt 2,6 enkeltreiser hver med fly innenlands, det vil si litt over én tur-returreise. Det er som tidligere befolkningen i Nord-Norge som reiser mest med fly innenriks, og aller mest de som bor i Finnmark. Finnmarkingene foretar i gjennomsnitt 13 ganger så mange innenlandsreiser med fly som bosatte i Oppland, som reiser minst.

SAS er fortsatt største aktør på innenriksnettet med 46 prosent markedsandel. Etter noen år med trafikknedgang hadde SAS en liten passasjervekst mellom 2009 og 2011, men mister likevel markedsandeler (50 prosent i 2009). Widerøe har på sin side økt markedsandelen fra 13 til 16 prosent, slik at de to selskapene i 2011 til sammen hadde 62 prosent av innenriksmarkedet. Norwegian øker fortsatt, og har 37 prosent av trafikken etter en trafikkøkning på 18 prosent mellom 2009 og 2011.

Det er nå konkurranse på de fleste stamruterelasjonene etter at Norwegian gikk inn på strekningene Oslo-Kristiansand/Haugesund/Ålesund/Molde i 2009. Ut fra Oslo lufthavn Gardermoen (OSL) er det nå bare til Kristiansund (SAS) og Bardufoss (Norwegian) at det ikke er konkurranse mellom selskapene. På åtte av de 12 stamrutene fra OSL hvor det er konkurranse er SAS største selskap. Det er fortsatt slik at majoriteten av de forretningsreisende velger SAS, mens Norwegian har flest fritidspassasjerer.

Norwegians inntreden på Oslo-Molde og Oslo-Ålesund har bidratt til betydelig trafikkvekst de siste to årene, henholdsvis 37 og 23 prosent. Til sammenligning har trafikkøkningen på Oslo-Kristiansund, hvor SAS opererer alene, vært beskjeden. Trafikkveksten på Oslo-Molde har primært kommet i fritidsmarkedet, mens både fritids- og forretningstrafikken har vokst til Ålesund.

Billettprisene fortsetter å synke. Forretningsreisende betalte i gjennomsnitt knapt åtte prosent mindre for billetten i 2011 enn i 2009 (nominelle priser), mens gjennomsnittsprisen for fritidsreisende var fire prosent lavere. Samlet gir dette en estimert prisedgang på 6,6 prosent for reiser innenriks i Norge.

Flytrafikken mellom Norge og utlandet

Utenlandstrafikken med rutefly fra Avinors lufthavner økte med hele 24 prosent mellom 2009 og 2011. Dette er nesten det dobbelte av veksten for innenlands- trafikken. Trafikkveksten på utland drives i særlig grad av fritidsreisende nordmenn, som har stått for halvparten av trafikkøkningen de siste par årene. Blant disse er det personer i 60-årene som relativt sett har økt reiseaktiviteten mest.

I alt opererte 37 selskaper internasjonale ruteflyvninger fra Avinors lufthavner i 2011. Tre selskaper (SAS, Norwegian og KLM) hadde over en million passasjerer hver. Norwegian har passert SAS som det største selskapet på utland på Avinors lufthavner. Mellom 2009 og 2011 økte Norwegian utenlandstrafikken med 34 prosent, mens SAS hadde en passasjervekst på 14 prosent. Selskapene hadde i 2011 en markedsandel på henholdsvis 33 og 31 prosent.

86 prosent av utenlandstrafikken går til europeiske destinasjoner. København er største destinasjon fra Avinors lufthavner med knapt 1,2 millioner reiser i 2011. I det interkontinentale markedet vokser Asia fortsatt noe mer enn Nord-Amerika. New York er som tidligere største interkontinentale destinasjon. Mer kapasitet og konkurranse på ruta mellom Oslo og New York (SAS og Continental) har bidratt til 26 prosent trafikkvekst de siste to årene.

35 prosent av det totale antall turistankomster til Norge skjer med fly, og fly har stått for 63 prosent av veksten i innkommende turisme siden 1998. Storbritannia og Tyskland er de største markedene for innkommende flyturisme.

Også til utlandet fortsetter billettprisene å synke, spesielt i forretningsmarkedet. En forretningsreisende til en europeisk destinasjon betalte i gjennomsnitt ca 500 kroner

mindre i 2011 enn i 2009, og knapt 1 800 kroner mindre enn i 2003 (nominell priser). Også i fritidsmarkedet er gjennomsnittlig betalt billettpris redusert, men her er bildet noe mer sammensatt.